

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.
Kiadó hivatal:
WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDESE
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íron.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél " 2 " .
Negyed " 1 " .
HIRDETÉSEK DIJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr

Az olvasó közönséghez.

A „Közérdek“ harmadik évfolyamára nyitunk előfizetést. A lefolyt év alatt oly lapot kívántunk nyújtani, mely hiven tükrözze vissza megyénk és városaink közigazgatási életét, őszinte buzgalommal támogassa közgazdasági és tanügyi érdekeit, felelevenítse a múlt emlékeit, hogy amit történelmünkől méltó megemlíteni a feledés homályától, legyen megőrizve a jövő számára. Készséggel adunk helyet az egyleti élet ismertetésének, ez által is buzdítani óhajtvá a társadalmi közélet lendülésére. Az eseményeknek hű naplója, az eszméknek, óhajtasoknak kifejezője volt lapunk. — Ez marad jövőre is. Munkatársaink közé kitűnő erőket nyertünk meg, kiknek szellemi ereje jeles szolgáltatásokat tesz a közügyeknek, s ez által fokozni fogja lapunk érdekességét is. Fővárosi és vidéki levelezőink, tárczáink s különböző rovataink a hasznost a mulattatóval fogják nyújtani.

Törekvéseink teljesülése azonban a t. olvasó közönség pártolásától függ. A bizalom, mely eddig is nyilvánult remélünk engedni, hogy felhívásunkat jövőre nagyobb eredmény fogja követni.

Nagy-Enyeden, 1883. december hó 27-én.

Dr. Magyarai Károly,
Szilágyi Farkas, Török Bertalan,
felelős szerkesztők.

A „Közérdek“

előfizetési ára, helyben vagy vidékre:

Egy évre	4 frt
Fél évre	2 frt
Negyedévre	1 frt.

A lap csinos kiállításáról és pontos szétkül-
déséről gondoskodva van.

Wokál János,
kiadó.

Községeinkről.

Mig a múlt év a megyei szervezkedés éve volt, az új év a községek szervezkedésének lesz szentelve. Abrudbánya. Nagy-Enyed, Gyula-Fehérvár és Vizakna rendezett tanácsú városok s a kis községeknél egész serege vár az új rendezésre. És ha a lefolyt hat év nem haladt el nyomtalanul a megyei közigazgatás felett, bátran állíthatjuk, hogy az összehasonlítás még szembetűnőbben kedvező a városok közigazgatási előhaladását tekintve. — Ime: Abrudbánya hat év előtt a legrendezetlenebb pénzügyi viszonyok között vergődött. Volt polgármesterének és hozzá hasonló néhány tisztviselőjének könnyelműsége a bukással határos zavarokba döntötte. Pénztára rendezetlen, ügymenete a halogatás és tudatlanság rendszere volt. Most? méltó elismerés illeti tisztí karát, képviselőt. A város terhei leróva, évi adója már múlt év október havára teljesen lefizetve, ügymenete pontos és lelkiismeretes.

És ki ne emlékezne vissza Gyula-Fehérvár gyászos multjára? botrány botrányt ért, anyagi viszonyai, tisztviselőinek tekintélye sülyedésnek indultak. Most? kiérdemelt tekintélyben áll tisztikara, rendezve — bár némi áldozatok árán — a városi közjódelem, lendületet vett az egyleti ügy, létrejött a kisdud óvoda, az iparoktatás, egész sor ház épül s a régi omladék épületek eltűnnek, — szóval: élet és tevékenység lépett a tespedés helyébe. — Nagy-Enyed áll kétségtelenül legjobban anyagi tekintetben, ennek látszata főleg a lefolyt hat év alatt tűnt ki, és ámbár elismerjük, hogy az ezt megelőző évek alatt nagyrésztben rendezve lettek viszonyai de a városház építés, az utozák kövezése, faültetések, fürdőintézet, egy nagyobb jószág megvásárlása mind az utóbbi évek alatt szerepelt ügybuzgó tisztviselők műve.

Vizaknát sajtáságos helyzete és viszonyai nem engedik annyira haladni, amint kellene. A városi vagyonnak közigazgatási, szépítési stb. czélektől való elvonása régi szokások által megkötött egyez-

ményszerű kiadások miatt történik, jobbjára felekezeti czélokra, s e miatt még a tisztviselők csekély fizetése is leszállítottat jövőre. — Más élet és más felfogáson alapuló szellem kellene ide is, főleg miután tisztikara jobbjára kipróbált erőkből áll.

Nem mondhatunk aránylag ennyi jót a községekről. Önerején, saját fiai által kevés emelkedett. Maros-Ujvárt egy Juchó vasakarata, Balázsfalvát némileg az érseki udvartartás viszi előbbre. Még Alvincz birtokossága teszen a legtöbbet, — de még Verespatak és Tövis is többet mutathatna fel jövedelmei mellett, mint a mit eddig tett.

A munka hosszú sora vár tehát az új községi tisztviselőkre és képviselőkre. A hol megkezdődtek az alkotások, ott azokat észszerűen és célirányosan folytatni, a hol az anyagi erőgyűjtésre van szükség, — ott minden erre kínálkozó helyes eszközt felhasználni bizonyára szép, de nehéz feladat. De még nehezebb munka vár azokra, kik a kis községek sokszor nyomorúságos helyzetét akarják javítani s a tapasztalt visszaéléseket megszüntetni. — Es a mig az említett városokban a mostani tisztviselők buzgalma s a képviselők ereje a jövőt elég biztatón tünteti elének, addig a kis községek sorsának javítását főleg a t. szolgabíró uraktól kell elvárunk, kiknek a lelkiismeretes szigort, példás rendtartást, a községi tisztviselők kellő ellenőrzését s a birtokosság részvételének nagyobb mérvbeni fölkeltését fáradságtalanul kell eszközölniök, ha azt akarják, hogy állásukat, melyre elhivattak, a személyükhöz fűződött közbizalomra méltóan töltsék be. — Nem kívánhatunk rögtönös jóllétet, csodás fölvirágzást, — de legalább a visszaélések azonnali földerítését, szigorú megtorlását, a népszegényítő és népbolondító körülmények megszüntetését s a csekély községi vagyont megőrzését szeretnők elérve látni. Tervszerűen kezdve, meggondoltan folytatva bizonyára el lesz érve óhajtasunk célja e tekintetben is.

TÁRCZA.

A falusi sebész.

Hollandi eredetiből magyarosítá:

Nagy Zsigmond.

II.

— Szomorokás gondolatok a temetés után. —

Ma délután kísértük örök nyugalomra szegény tiszteletes barátomat. Én koporsója után ballagtam, szomorokodva elvesztésén s elkeseredve tudományunk hiányos volta miatt. A gyász kíséretben mégis különös figura lehet egy orvos! Az egész gyülekezet úgy néz rá, mintha ő volna egyenes oka mind ennek a gyásznak, mert ha ő jobban értené mesterségét, megmenthette volna a holtat; s ritkán vannak az emberek meggyőződve arról, hogy az orvosnak gyakran akkor van legtöbb érdeme, mikor ügykezelésének eredménye a legkedvezőtlenebb. Ezt azonban én, sem magamra, sem doctor Csizikre nem akartam alkalmazni; mert — mint a fentebbiekből napnál világosabb — ez esetben Erzsók asszonyt illeti meg a doctori méltóság.

A halottas házhöz visszatérve, keserűségem még növekedett, s mintegy kényszerített, hogy boldogult tiszteletes uram egyik unoka-öccsének, ki néhány év óta Enyeden, mint fiscalis practizált, elpanaszoljam bajomat. Én még kora ifjúságában ismerém őt, s ez alkalmat adott arra, hogy vele beszélgetésbe eredjek, miközben nem mulasztám el az én mellőzött s megvetett szeretmet s által-

ban a dolog egész folyamát szőnyegre hozni. Ki írhatná le azonban rémülésemet, emidőn egyszerre zavamba vágva így szólt: „Ah, én azt egészen közönyösnek tartom, hogy minő eljárást követnek valamely kórnál, hisz az egész orvosi tudomány csak bolondság.“ Valóban nem tudám, azt hallva, vajjon nem szivarának gőze bódította meg ifju barátomat, Könyek tölultak szemembe; de mivel ma már úgy illik, hogy az öreg emberek hallgassanak, ha a fiatal urak kinyilváníták véleményüket: mélyen szememre vágtam kalapomat és félre kullogtam.

Látjátok, én csaknem halálra szégyeltem magamat s leestem állal hagytam el a parokját s úgy éreztem magamat, mint az eb, mikor kiütik szájából a kővezet, melyen rágódott. „Az egész orvosi tudomány csak bolondság!“

Hát akkor én, — gondolom — kenyeremet magam és mások ámitásával kerestem! Kalapomat mindinkább inkább szememre buztam, míg végre semmit sem láttam, alannyira, hogy ha orra bukni nem akartam, nagyon is ajánlatos volt annyira feljebb toluom, hogy legalább az orromnál valamivel tovább lássak. S valóban, egyszerre világosság támadt koponyámban! Legalább is most már elég bátorságot érzek magamban komoly megfontolására annak, vajjon az én mesterségem merő majmolás-e vagy pedig helyes alapokon nyugszik; s hogy tehát nyugodt lelkiismerettel rendelhetek-e ezután is parasztjainak szereket, vagy jobb lesz, ha ollóikat, késeiket s borotváikat köszörülöm, mint hajdan szegény boldogult atyám?

Megjegyeztem ugyanis, mikor kalapomat szememről feljebb toltam, hogy szinte beleestem az árokba, mely a gyalog ösvény és szekér ut között tátongott. Ez mégis csak különös — gondolom — mikor nyitott szemekkel biztosan ballagunk, senkinek sem jut eszébe, hogy sze-

meink oly feltétlenül szükségesek a járásra. Ezt csak akkor vesszük észre, ha szolgáltatukat nélkülözzük. Ugy látszik, nekünk embereknek természetünkben van, hogy annak érezzük becsét, értékét, a mit soha nem birtunk, vagy a mit már nem birunk. Így pl. én soha nem hallottam, hogy Rectram, mig néhai hitestársa életben vala, róla beszélt volna, s most mikor már meghalt, nem győz róla eleget beszélni. Így áll a dolog a mi tudományunkkal is. Még igen jól tudom, hogy mikor nem régiben fölszólítást kaptam egy jobb állomás elfoglalására, az én jó parasztjaim nem tudtak hova lenni levertségükben, s úgy esüngtek rajtam, mint ha apjuk lettem volna s főleg akkori páciensem arczán az aggodalom szemmel látható és leolvasható vala. Valjon ez nem azt bizonyítja-e, hogy ők féltek, nehogy engem elveszítsenek? Én erre büszke és elbizakodott is lehettem volna, ha nem tudom vala, hogy ez nem annyira saját személyem iránti nagy ragaszkodásból történik, hanem inkább abból kifolyólag, hogy féltek, miszerint az általuk biztosított silány jövedelemért nem fognak mást kapni, ki ide az Isten háta megé eltemesse magát.

Ebből világosan láttam, hogy mire képesíti az embereket az a félelem, hogy esetleg orvos nélkül maradnak; az egyik ezt ígért, a másik azt, s a mikor megtudták, hogy biztosan megmaradok közöttük, annyi tojást, kolbászt, sonkát s apró jószágot kaptam, hogy boltom inkább hasonlított egy éléskamrához, mint borbély műteremhez. Mindennek azonban már rég vége; s az egyedüli, a mi még ez esetre emlékeztet, az a szép kakukkos óra, melyet ez alkalommal boldogult tiszteletes uramtól nyertem.

Hát, kérem, lehet-e józan észszel bolondságnak

Kéretnek mindazok, kik lapunkat megtartani nem kívánják, azt a czimszallaggal együtt viszaküldeni sziveskedjenek.

A nagyenyedi polgári olvasó-egylet közgyűlése.

A nagyenyedi polg. olvasó-egylet évi rendes közgyűlése 1883. december 30-án d. u. szerdán délután 3 óráig tartott. A tagok szokatlanul nagyszámú részvétele mellett folyt le. Különösen emelte a hangulatot az elnöki megnyitó folyamán tett azon örvendetes jelentés: hogy a polgárság a lefolyt évben ismét azt a meleg érdeklődést kezdte tanúsítani az egylet iránt, mely azt létre hozta s oly gyorsan felvirágoztatta. Ennek legényesebb tanúbizonysága s tehát az egylet további életképességének és ismételt felvirágozásának legbiztosabb záloga az, hogy a tagok száma a lefolyt évben csaknem 40-rel szaporodott. Ugyancsak az elnöki megnyitó rendén fölnemlített kts Buda Ede körjegyző ur 137 kötetre menő szép könyvadománya, melyért a közgyűlés hálás köszönetet szavazott az adományozónak. A közgyűlés nevezetesebb mozzanatai voltak: a magas miniszterium által is megerősített új alapszabályzat bemutatása, a számvizsgáló bizottság javaslata a tagdíj felemelésre vonatkozólag s az e körül kifejtett vita, melynek eredménye az lett, hogy a tagdíj — tekintve a tagok szaporodását — jövő évre is 4 frtban állapított meg. Az új alapszabályzat értelmében kimondott továbbá: hogy tanulók, kereskedő és iparos segédek egy évre csak 2 frtot, a városou ideiglenesen tartozkodó egyének pedig egy óra 50 kr-t fizessenek. Kettős indítvány alapján szóba jött a két olvasó-egylet esetleges egyesületének eszméje is! minthogy azonban e tárgyban hivatalos alakban a kezdeményezés nem történt, az indítvány egy másik — némileg — közvetítő indítványhoz csatlakozott, t. i. küldjön ki a közgyűlés egy három tagú bizottságot, hogy az (a másik kasinó által kiküldött három tagu bizottsággal egyetértve) a helybeli 2 kasinó között esetleg megalkotható vendégszolgálati viszony formulázására lépéseket tegyen. Az indítvány tárgyalása s a kérdés megoldása az idő előrehaladottsága miatt a választmányra bízott.

Az új tisztikar és választmány következőképen alakult. Elnök Török Dániel, alelnök Kovács Gyula, titkár Fogarasi Albert, pénztárnok dr. Winkler Albert, ügyész Veres G., gazda Wechsler Salamon, könyvtáros Benedek Gábor. — Választmányi tagok dr. Bartók György, Erős István, Gróf János, Hegedűs János, Kerekes Mihály, dr. Kovács Ödön, Lőcsei Lajos, Jóvián Jenő, Makkai Domokos, Sebestyén Sándor, Straub János, Szilágyi Gyula, Török Bertalan, Vajna István, Veres Miklós.

A gyulafehérvár városi képviselő-testület közgyűlése.

A gyulafehérvár városi képviselő-testület múlt évi decz. 28-án tartott közgyűlése. Jelenvoltak: Novák Ferenc polgármester, Apolján Ignác főjegyző, és középszámu képviselőség. Tanács elölterjeszté azon javaslatát, miszerint tekintettel arra, hogy a felállítandó ipariskola vezetésére s illetve a tanoncok tanítására három tanár előnyös feltételek mellett ajánlkozott s így a felmerülő költségeket az iskola alap már is fedezheti, az ipariskolának még az 1884. év január havában leendő megnyitása mondasék ki. Együttal pedig az 1884. évi az iparos tanoncokért 25 kr beirattási és 1 frt évi tagdíj, a kereskedő tanon-

nevezni azt, a minek meg az ostoba parasztk is annyira érzik becsét, hogy nekem, szegény ördögnek, ki két garasért állaikat sinára lenyesegetem, háztartásuk legjavát oly bő mértékben juttatták részembe, mintha én volnék tiszteletessék? De — gondolám tovább — vajlon nem csalódnak-e a parasztk is? A városban nem egyszer látam és hallottam, mint lórnak-futnak egyik doktortól a másikhoz; éppen mint egyik mézáróstól a másikhoz. Minden kicsiség okot adhat erre: most nagyon későn jő a doktor, majd ismét oly korán, hogy a szolgálókat még ágyaikból zavarja föl; most igen hosszú vizitát tesz, majd meg nagyon kurtát, ugy hogy az ember még azt sem kérdezheti meg, vajlon abból a frissen sültöt oldalosból, melynek iny ingerlő illata szobáinkba esapott, szabad volna-e néhány darabot pompás káposzta-czika kíséretében bekebelezni? Szóval, a legcsekélyebb kicsinyiség eleget ad arra, hogy doktor A-tól B-hez, és B-től C-hez fussanak. Vajlon nem azt bizonyítja-e ez, hogy a városiak nagyon is különböznek tartják, hogy ki az orvosuk, csak hogy az az ő izlésük szerint praktizáljon. Ők tehát az illetőnek tudományát nem igen kérdezik, s ezt leginkább azon mód által mutatják meg, a hogyan orvosaitak választani szokták. — Én, mielőtt mint legény ide Polonyi mest'ramhoz jöttem volna, hét esztendeig inaskodtam a városban, mely idő alatt jó rakás tört esontot összekötöttem, ezernyi tyukszemmet metszettem s számtalan fájós fogat kibuztam, de soha nem hallottam, hogy az emberek doktoraik tudománya és ügyessége után tudakozódtak volna.

Még igen jól emlékszem egy esetre, a mikor egy uri háznál a gazdának megégett lábszárát kellett bekötöznöm s a ház urasszonyát borzasztó nagy mozgalomban találtam, előtte gondolom egy rakás kalap vagy más ilyes-

ezokért pedig 50 kr beirattási és 3 frt tandíj fizetése állapították meg. — Tanács előterjesztése elfogadtatván, az ezen értelemben intézkedéssel a polgármester bízott meg. előterjesztett tanács azon bejelentése, miszerint a sétatérrel szemben lévő délkeleti piaktér eladására vonatkozólag tartott két árverés 780 frt vételért eredményezett. — Ezen eredmény meglehetősen előnyösnek találtatott, jóváhagyólag elfogadtatott, a további intézkedésekkel s legfőképp a szerződések megkötésével tanács bízott meg. Elölterjesztett az 1884. évi tiszti szervezés módosított szervezeti szabályzata, kapcsolatban a már elfogadott és megállapított fináncialis részével, csekély változtatással elfogadtatott, s a jóváhagyásra vonatkozó felterjesztéssel tanács megbízott. Előadott a jogügyi bizottság elnöke, Mohay Sándor által a jogügyi bizottság által szerkesztett és szövegeztet közrendi rendszabály. Ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadtatott, s a felsőbb jóváhagyás kinyerésére vonatkozó felterjesztéssel tanács megbízott. — Elnöki polgármester előterjesztette és felolvastatta főjegyző Apolján Ignácnak — miután a megyei szervezésen a Balázsfalvi járás segédszolgabírájává választott meg hivatalról lemondását, s a képviselő testülethez, valamint a tisztikarhoz intézett búcsú-szózatát. — A lemondás elfogadtatván, volt főjegyző részére a közpénztárból jutalom díj szavaztatott meg, s egyttal eddigi működéséért jegyzőkönyvi elismerés nyilvánított. A megürült főjegyzői állomás betöltése az 1884. évi tisztújításra halasztatott, azonban a polgármester megbízott, hogy a főjegyző tárczájában volt ügyek elintézését a többi előadói személyzet között belátása szerint ossza be, a szaporodó s a hátrálékos munkálatok letisztázására pedig a szükséglethez képest egy díjnokot vegyen fel. — Minthogy pedig a főjegyzői állomás megürültével, a tanácsosok munkája szaporodni fog, részökre az 1884. év január elsejétől kezdődőleg a jövő szervezésére megállapított felemelt fizetési folyórá tétel szavaztatott meg. Ezzel az üléssel „miután volt főjegyző Apolján Ignác, a városi képviselő testületnek, ez iránta tanúsított eddigi szives jóindulatot s a benne helyezett bizalmat szóval is megköszönte, s egyidejűleg a képviselő testületet az iránt is ismertetve, miszerint a megyében elvállalt szolgálatát oly módon teljesítendő, hogy elhagyott szülő városa, s a képviselő általa egyáltalán szegényt nem valland, — az eltávozó szívélyes megjelzésével felosztott.

LEVELEZÉS.

Alvincz, 1884. január 1.

Mindenek előtt e kedves megyei lapunk t. szerkesztőségének, munkatársainak s a n. é. olvasó közönségnek boldog újévet, a lapnak tartós életet kívánok, hogy szeretett megyénk közérdeklő dolgainak hathatós előmozdítója, organuma legyen!

Múlt 1883. megboldogult év december 21-én már a kora reggeli órákban villámgyorsan terjedt el azon örvendetes hír, hogy megyénknek 20-án tartott tisztújító gyűlésén volt helyettes szolgabíránk a következő új hivatali ciklusra egyhangulag az alvinczi járás szolgabírájává választott. Örömmel fogadta ezen hírt községünkben s tapasztalás szerint az egész járásban mindenki, kor és

félével, melyek közül sehog sem indott teljesen kedvére valót választani. Este visszatérve, a kanapén fekvé találtam, főfájásban öngöngve s a feletl töprenkedve, hogy melyik doktort hívassa, mert az övé elutazott; az egyik igen vén volt s nagyon visszatartó, a másik igen hosszú és nagyon sovány, a harmadik ismét túlságos kövér, ugy hogy minden második lépésén megkellett állania, hogy magát kifújja. Szerencsére a kapu előtt egy kocsi állt meg s engem leszalasztottak megtudakolandó, hogy kinek a kocsija? s ime dr. Czövek kocsija vala! „Édes kinszem, — hangzott most a szenvedő nő ajkáról, — küld át Anikót X-né asszonyhoz, hogy legyen szives doctorát ideküldeni.“ „De miért éppen ezt, kedvesem? — lón a válasz. — „Oh, én nem tudom...! de e j. az X-hez és Y-hoz, aztán a báróné, meg az ezredesné is őt hivatja; oh küldj át csak... küldj hamar, mert még megőrülök; ő bizonyára segitend rajtam... Oh csak azt is tudnám már, hogy melyik kalapot választaszam!“

Én ebből megértettem, hogy egy doktor kevésbbe fontos valami, mint egy kalap, vagy szalag, melylyel néhány napig tetszelegni akarunk; és ezt másképp nem tudom megmagyarázni, csak abból, hogy a városiaknak édes kevés bizalmuk van az orvosi tudományban. És ezt nagyon sajnósnak tartom: hisz a városiak mégis csak értelmesebbek, mint ezek itt falun. Legalább, a kik innen faluról gyakran járnak a városba, szomszédjaikat oly ügyesen befonják, hogy gyakran sem boldogult Tiszteletes uram, sem a Mester, sem én nem vettük észre, sőt még a szolgabírónak is gondot ad velük elbánni.

Nem tudom hát, hogy mindebből mit következtessék, s szinte magam is hajlandó vagyok azt gondolni, hogy mindaz, a mit valaha az orvosi tudományból tanultam, merő bolondság. Azonban ez a gondolat még sem

nemzeti különbség nélkül. — S mi okozta ezt az örömet, mivel vitta ki Teleky József hét hó alatt mindnyájunk becsülését, tiszteletét és szeretetét? Rövid válasz: a nép irányában tanúsított barátságos jó indulatával, mint ember, — s mint hivatalnok járatlan igazsága s pontos, példányszerű hivataloskodása által.

A tiszteletnek, szeretetnek szép példáját adták a járási körjegyzők különösen, kik szolgabírájuk tiszteletére decz. 22-én öste fáklýs zenét s bankettet rendeztek. — Nevezett nap estvéjén vidám kedvvel kezdett gyülekezni a tisztelgő sereg s 6 óra előtt kevéssel a városháza udvarán meggyújtattak a fáklýk s a zene vidám hangjai mellett megindultunk ahhoz, kit oly olajtra látunk körünkben. Megérkezvén a menet a szeretett egyén lakása elé s a zene a Hymnust eljátszván, Deák György alvinczi körjegyző lépett elő s kartársai nevében szívből jövő szavakkal üdvözölte a tisztelget. Szónoki hívással elmondott beszédét többször eljénzéssel szakította félbe a tisztelgő sereg. Midőn a beszédnek vége volt s az újból, meg újból felhangzó eljénzés lecsillapult, Teleky József emelt szót. Megindulás hangján mondott köszönetet s beszédében hangsúlyozta, hogy őt nem csábítja el a fáklý fénye, a szép beszéd, ő mint hivatalnok megfogja szigoruan követelni közegeitől a pontosságot, valamint ő is teljes erejéből fog hivatalának élni, s csak addig kíván ezen állásában s ezen körben megmaradni, míg hivatalának pontosan, érdek nélkül tehet eleget. — Végre a polgárokat kölcsönös szeretetre, egyetértésre buzdítva eljénzés között bezárta beszédét. Erre a menet, élén a tüzöltő egyletekkel, megindult a városházához, hol annak udvarán a fáklýk felhalmoztatva, elégették s az összegyűlt nép, éltetve Teleky Józsefet, elosztott.

Nyolcz óraker vette kezdetét a vacsora. 40 hivatalos egyén vett azon részt. Gazdag étkek s jó zene fűszereztek a vig lakomát, mely a hejnali órákban ért véget.

Az első pohárköszöntést Gondol Dániel tartotta, éltetve a nap hőstét, szavait így végezte: „addig éljen, míg az igazság barátja lesz.“ Az eljénzés kitört ez utóbbi szavak hallatára. Ezután az öszbe borult, örök vig kedélyű Péterffy László éltette a jegyzői kart. Azután Székely Lehel a bírói kart, első sorban Szöcs Imrét, mint városunk előjáróját stb.

De kevés volna egy félkönyv írópápir annak leírására, a mi ezután történt. Azt csak képzelné, de leírni nem lehet. Egy családot, nemzeti és vallási különbséggel alkottunk, s egy családot, egy szeretet családot mit érez egyes tagjai iránt: azt röviden nem lehet leírni.

A kedélyes mulatság sokáig tartott s mi azon ohajtással oszoltunk szét, hogy sok ily férfit a közügyek terére, mint szeretett szolgabíránk!

r. l.

A sajtó Amerikában.

(Semmler Henrik után.)

(Vége.)

Igaz, hogy az amerikai napi sajtó nem ment a tulajdásoktól, izléstelen szélsőségektől és már nálunk is feltűnő példák után ismeretes hatás szomjtól; de másrészt be kell ismerni, hogy mi a nép forgalmi köréhez, köz-

fér a fejembe. Hisz nekem annyi időm- s fáradságomba került azt megtanulni; — s aztán, vajlon eltarthatnám-e feleségemet s gyermekeimet, ha valami más életmódba kezdek? — Eh! de mit töprenkedem s töröm magamat hiába?! Boldogult Polonyi mest'ram annyiszor mondotta nekem, hogy egy orvosnak az emberi test orvoslásánál ép oly biztos a maga dolgában, mint az órák, mikor az órák tisztítja vagy reparálja. S ha az órák belülről megvizsgálhatja az óra művét: az orvosnak kívülről kell ismernie és pedig oly pontosan az emberi test szerkezetét, hogy azt teljes hűséggel maga elé tudja gondolni, mint egy építő mester a malomnak minden legparányibb részletét. Minthogy pedig sokkal több ember van, mint malom, s minthogy az emberek általában sokat követelnek belsejükről, ugy hogy az gyakran elromlik: ezáltal az orvosoknak alkalmuk nyílik az emberi test szerkezetét minden képzelhető állapotban szemügyre venni s gyógykezelné; s ha már ezt elegendő figyelemmel és gondal teszik, későbbi eljárásuk a művészet magaslatára emelkedhetik. Ha én százszor s előtem mások ezerszer tapasztalták, hogy egy paraszt, ki máskülönb teljesen egészséges, de túlságos sokat evett, s bányadtság, szédülés és szívzorulásról panaszkodik, jobban lesz ha valami purgáló szert rendelünk neki: vajlon esztelenül cselekszem-e én akkor, ha más alkalommal ugyanezt az eljárást követem? —

Igy beszélt Polonyi mest'ram, és igaza van; mit bánom én tovább, bár mit fecsegnek is a kevélyek, én nyomdokain haladok és befogom bizonyítani, hogy egy szerény falusi borbély csak oly hasznos a társadalomban, mint akármely városi doktor, akármilyen uri fogata van is.

(J. Vosmaer után.)

vetlen ére-
kodást, to-
értelmes
messze tu-
mályban le-
lető, és na-
vel, mellé
konjekturá-
ellenben k-
több hely-
rosra, kéz-
különösen
a földmive-
A termele-
pasztalato-
jelentések
képezi az
legyen az
bár a pár-
ez okból s
politikai le-
De
fel kell em-
irányában,
pessimizmi-
gultatu böl-
tebb osztál-
valami idő-
lehet mon-
véltek; es-
gek elé; és
életbe; és
még gyász-
nekvest, és
pot elvisell-
Egész
társaság fe-
be alkalmi-
utókövetke-
azok által-
sajtó az, n-
közepette
bolyó, és
szavát eme-
sors válság-
És valóban
amerikai sa-
ekként fele-
és figyelme-
tekintésre
nem Európá-
szárnyalást.
Emellé
is töltenek
rovatvezető-
exporteurek
konjekturák
lem részérő-
zsakolásáb-
meghallg as-
esetleg jól
kiszéretében
válnalmai se-
taltattk, ho-
piaczokról,
esetben me-
trofokban, é-
részükről je-
észrevehető.
gyümölcs,
unszolásra
sérletet tevő-
től már me-
kivitel azóta
példára is n-
Az am-
dala mellett
szoktatása k-
lam ingeren-
a megbeszé-
het, mint a
következteté-
egyik virtu-
intézményel-
lemzik, val-
gazdaságilag
tani mozzat
és mellette
köszönheti.

A „Kö-
lap, mely a
pedig az er-
pályafutásán

az örömet, mindnyá- d válasz: ával, mint s pontos, t adták a szteletere telek. — zülekezni háza na hangjai tunk kö- en lakása alvisezi jövő sza- mondott tisztelgő meg újból elt szót. zódóben lénye, a an köve- en állá- ak pon- gárokat s között gyletek- a a fak- éltete ivatalos szerez- get. artotta, éjen, utóbbi ked- Székely váro- leírá- leírni éggel egyes obaj- ek te- . I. a tul- ank is srészt köz- omba ám-e nódba amat dotta sánál or az meg- l is- zétét, mint rész- ma- lnek által teét ügy- dái mel- ta- esen szó. va- esó- el- mit én egy ban, is.

vetlen érdekeihez és realis szükségleteihez való alkalmazkodást, továbbá pedig mi a tudóst és augurt nem játszó, értelmes irmodort illeti, az amerikai lapok a mieinket messze túlhaladják; mert hiszen nálunk a magas félhomályban burkolt konjunkturális politika, napról-napra születő, és napról-napra el is temetkező dagályos vezérézikkivel, mellözhetlen kelléke a lapoknak; ott megfordítva, konjunkturának és természetlen okoskodásoknak kevesebb, ellenben konkrét tárgyakkal, kérdéseknek és érdekeknek több hely engedtetik. Az amerikai lap nérszerint az iparosra, kézművesre és gazdára nézve sokkal tanulságosabb, különösen pedig — mi megfelel az Unió feladatával — a földművelésnek legkiválóbb hely van beennük engedve. A termelés állásának aratási kilátások és jelentések, új tapasztalatok a gazdaság terén, mintafarmok leírása, vásári jelentések és temérdek egyéb rokon és ide tartozó tárgy képezi az „amerikai sajtó” egyik állandó rovatát, legyen az bár bivatásánál fog politikai, vagy képviselje bár a pártok bármely árnyalatát. A farmerek legtöbbje ez okból szorosabban vett szaklapot nem is járta, miután politikai lapjában is megtalál minden ide vonatkozót.

De még egy másik karakterisztikus sajátosságát is fel kell említenem az amerikai sajtónak, p. o. a német irányában. — Ez utóbbi ugyan is rendes színezetében a pessimizmus, hirnöke szokott lenni, és ama sirásó hangulatu bölcselget sziija és terjeszti, mely Európa műveltebb osztályai között mintegy divatossá vált. Jöjjön ugyanis valami időköz, melyről véletlen nem igen sok dicséretet lehet mondani; ne üssön ki az aratás, úgy mint várhatni véltük; essék le a piaci ár, jöjjenek fizetésektelenségek elé; lépjen fel piacra netán egy új vámtarifa életbe; és azonnal hozzátalnak lapjaink, a gyászos alapon még gyászosabb színekkel esetelethez, nem találunk me- nekvest, és nem képzelik, miként legyen a főforgó állapot elviselehető.

Egészen másként áll az Amerikában; hiszen a köztársaság felett is már súlyos, nehéz évek köszöntöttek volt be alkalmilag; hallgatók a polgárháborúról s elég súlyos utókövetkezményeiről, maradtak csak a roszt termések és azok által szült szükség mellett. — Ilyenkor mindig a sajtó az, mely a farmereket e csapások és szenvedéseik közepette buzdítja, és eszükbe juttatja, hogy a föld gömbölyű, és így szükségképp fordulnia kell, a sajtó az, mely szavát emeli minden kislelkűség és csüggedés ellen, s a sors válságaival szemben, csak nagyobb erőfeszítésre utal. És valóban ez egyedüli üdvös életbölcesség is; ámde az amerikai sajtó nem csak nehéz idők közepette teljesíti ekként feladatát, de folyton folyvást, napról-napra inti, és figyelmezteti a farmer osztály olóhaladásra és körültekintésre épen, mintha a szerep megfordítva állana, és nem Európá onnan, de a köztársaság attól várna a tulajdonosát.

Emellett a napilapok, bizonyos közvetítő szerepet is töltenek be a kereskedő és a gazdaosztály között. A rovatvezetők gyakrabban felkeresik a nagykereskedők és exporteurok irodáit, hogy maguknak a várható forgalmi konjunkturák iránt tájékozást szerezzenek, és a kereskedelem részéről, az idő szerint, a termények minőségéhez, zsakolásához vagy egyéb mozzanatahoz kötött kívánalmak, meghallgassák, és mindazt a farmereknek tudtára adják esetleg jól megpaprikázott megjegyzések vagy korholás kíséretében. Természetes, hogy másrészt a farmerek kívánalmai sem maradnak képviselő nélkül, és ha tapasztaltattk, hogy a kivel nem elég élénk, hogy esetleg új piacokról, fogyasztási helyekről kellene gondoskodni, az esetben meg a kereskedők részesítettnek erélyes apostrofokban, és addig gyakoroltatik rájuk nyomás, miglen részükrol is nagyobb buzgalom és mozgékonyaság lesz észrevehető. Így például tudom, hogy befőtt és szárított gyümölcs, Mexikóba és Közép-Amerikába csak a sajtó unszolására küldetett első alkalommal, mivel mint a kísérletet tevő exporteurok az örökös lármától és unszolásától már megakartak szabadulni. — A kísérlet sikerült, a kivitel azóta is szakadatlanul folyik, és még sok hasonló példára is mutathatnék.

Az amerikai sajtónak tehát minden kellemetlen oldala mellett is nagy érdeme van közönségének önállóságra szoktatása körül, mert ott, hol mint mondva lett, az állam ingerentiaja csakis legtrikább esetekben vétetik igénybe, a megbeszélések végrefrainje csakugyan más nem is lehet, mint az, hogy „segits magadon”; ezen themának következtetése, hangoztatása képezi az amerikai sajtónak egyik virtuozitását. Már pedig a köztársaság úgy amaz intézményeket, melyek belső szervezetét sok tekintetben jellemzik, valamint azokat is, melyek őt Európára nézve gazdaságilag félelmissé tették, nagy részben ezen lélektani mozzanatok, t. i. az önmagában való bizalomnak és mellette a társas kooperati nagymérvű alkalmazásának köszönheti.

IRODALOM.

A „Köznevelés” előfizetési felhívását vettük. E lap, mely az erdélyi részek katolikussainak, különösen pedig az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat közlönye pályafutásának már hetedik évfolyamába lép. Szerkesztő

bizottságában és munkatársai között a legjobb egyház-irodalmi erők működnek közre. Megjelenik Gyulafehérvárt, hetenként egyszer; előfizetési ára egész évre 4 frt, fél-évre 2 frt.

Gazda közönségünket ismételve felhívjuk a „Magyar Föld” című kitűnő közgazdasági napilapra. Előfizetési ára egy évre 16 frt félévre 8 frt. — Ugyazintén a „Magyar Pénzügy” című valóban jeles hetilapra, melynek ára a „Magyar kereskedők Lapjával” együtt egy évre 12 frt. félévre 6 frt.

„Magyar Ifjúság” cím alatt a jelen év elejétől új és az eddigi hasonnemű folyóiratokat messze túlszárnyaló ifjúsági lap jelenik meg. A „Magyar Ifjúság” tárháza lesz a legjelesebb ifjúsági olvasmányoknak és derült, változatos, szórakoztató, tanulságos tartalmával képzőleg, oktatólag, nemesítőleg fog hatni ifjú olvasóira. A „Magyar Ifjúság” közöl vonzó elbeszéléseket, regéket, meséket, adomákat, szórakoztatásul a fárasztó tanulás után, érdekesen irt tudományos cikkeket, ismertetéseket, leírásokat újabb buzdításul a tanulmányok folytatására, befogja matatni hazánk legszebb vidékeit és fővárosunk legérdéke- sebb pontjait, ismertetni fogja nevezetes férfiak életét, küzdelmét és dicsőségét. A borítékon a középiskolák önképző köröknek belételeire vonatkozó tudósításokat közöl; kérdések és feleletek rovatában szívesen nyit tért a beérkező közérdekű kérdéseknek. A „Magyar Ifjúság” munkatársait hazai irodalmunk legjelesbeiből választotta. — György Vilmos és Mikszáth Kálmán mint főmunkatársak lesznek a lap szerkesztésében, Jókai Mór hosszabb elbe- szélést, Csiky Gergely történelmi verses színműveket ír a „M. I.” számára. A megjelent első számban Törs Kál- mán „Magyarország várait” kezdi ismertetni. Maine-Read- tól, a világhírű angol írótól a „Skalp-vadászat” ez ifju- sági regény közlését indítja meg. — A „Magyar Ifjúság” minden tekintetben legmelegebben ajánlható a tanuló ifjúságnak irodalmi táplálékul. Szép képek kísérik a min- denkor érdekes és jeles szöveget. A mellett oly jutányos a lap, hogy még a kevésbé tehető családok is könnyen megszerezhetik. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr' félévre 3 frt, egész évre 6 frt. A kik egyenként akarják megvenni, füzetenként 25 kr-ával rendelhetik meg. Az előfizetési felhívást vagy mutatóványszámot bárkinek küld a kiadóhivatal (Révai Testvérek könyvkiadó-hivatala Bu- dapestben IV. Váci-utca 11. sz.) a hová az előfizetéseket is beküldendők. A magyar szülő nem szerezhet gyerme- keinek szebb és maradandóbb becsü újévi ajándékot, mintha a „Magyar Ifjúság”-ot járattja neki, a melyet is- méltelve is legmelegebben ajánlunk a szülők, nevelők és az ifjúság figyelmébe.

Beküldetett: **„A Vesta szűz”** című vallásos regény a keresztyénység első századából, írta főt: Kereskenyi Gy., érdi plébános 12 iv. E regény, mint címe is mutatja, a keresztyénység első századából meríti tárgyát. Élénken állítja a híres római császárokat, az ő rideg pompájuk- ban, a litorok seregével körülveve. Csak környezetük teszi őket hatalmasokká, valósággal pedig ép oly gyávák és nyomorultak, mint kegyetlenek. Előttünk áll az akkori ró- mai társadalom egész romlottságában. Nem hajhászott az egyebet, csak fényt, pompát és cirikuszi véres játékokat. Ezek porondján látjuk megjelenni az első keresztyéneket. Ide hurcolták őket a római császárok kegyetlensége. A vért szomjazó nép vad kedvteléssel látta őket elvérzni a kőbevertetett fene vadak karmai alatt. Ezek a szent vér- tanuk vetették meg alapját a mai társadalomnak. Ők az akkori társadalomnak kivetettjei, kiket gunyosan nazarénu- soknak neveztek, ők döntették meg a római császárok trón- ját, ők alakították át a világot, az ő kiöntött vérukból fejlődött ki az egész művelt világot körülölelő hatalomná a keresztyénység. — E szép thémát tárgyalja az előtünk fekvő csinos füzet, mely vonzó irálva s kellemes előadá- sánál fogva ép oly gyönyörködtető, mint tanulságos ol- vasmányt képez s mint ilyen új évi ajándéknak is fölöt- tébb alkalmas. Miért is az olvasó közönség szives figye- mébe ajánljuk. — Megrendelhető a „Katholikus Család” kiadóhivatalánál Budapestben, dohány-utca 10. sz. Ára bérmentve elküldve 60 kr.

Uj zeneművek. Taborszky és Parsch zenemű kereskedésében Budapestben megjelent. „Turi Boreca. Gerő Károly eredeti népszimzűvének közkedveltségű dalai” Pünkösöd után négy hete már. — 2. Ha megvirad. — 3. Van itt a faluban (Herczenberger Istvántól). — Veled bün- tet. — 5. Kalapom, kalapom esugóra. — 6. Jaj galamb- bom. (Berkes Lajostól) — 7. Gondolj rózsám. (Herczen- berger Istvántól). — 8. Nehéz, nehéz az én szívem. — 9. Miáden este dalolgotok sokáig. — 10. Nem is illik barna kis lány (Riez Páltól.) Enekhanga zongora kísé- rettel vagy zangorára külön alkalmazta Herczenberger I. Ára 1 frt 50 kr.

VEGYÉS HIREK.

Navratil György, kir. adófelügyelő Krassó- Szörénymegyébe helyeztetett át. Öszinte sajnálattal vettük tudomásul e hírt, mert a t. kir. adófelügyelő ur, mint buzgó tisztviselő egyaránt szíven viselte az állam köve- lményeit és e megye nagyon is alaposan kiismert anyagi viszonyait, mint a társadalom embere pedig szives elő-

zékenységét és az egyleti élet iránti érzékénél fogva méltán megérdemelt közbeesülésben állott. Óhajtjuk, hogy valóban tövises pályája legalább ne legyen nebezebb új rendeltetési helyén, mint itt volt, és a ki ismeri e pályá nehézségeit, bizonyára érteni fogja kívánatunk kifejezését.

B. Kemény Domokosné temetése az év utolsó napján délelőtt a rokonok és tisztviselők nagy részvéte mellett történt meg. Városunk és vidékünk intelligentiája sietett összegyűlnie szomorú alkalomra, melyre b. Kemény Gábor m. kir. közmunka és közlekedési miniszter ö ceja az elhunyt testvére a délelőtti gyorsvonattal érkezett meg. A gyász szertartást dr. Bartók György, ev. ref. lelkész végezte, mely után a megboldogult az „Órhegyen” levő esaládi sírkertbe helyeztetett örök nyugalomra.

Ujévi tisztelgések. A hivatalos üdvözlések már d. e. 9 óra után megkezdődtek főispán ő méltóságánál. Először Kovács Gyula polgármester vezetése alatt a városi tanács és képviselőlet tagjai, azután Csató János alispán vezetése alatt a m. tisztikar tisztelgett. Főispán ő méltósága válaszában kijelentve, hogy az ünnepies hódolat nyilváníásokat a belügyminiszterhez fogja befelenteni ő felségeikhez leendő felterjesztés végett, egyszerűsind meg köszönte a személyéhez intézetti üdvözlést s felhívta a tisztikart, hogy a nép érdekeit véde, óvják meg és ille- téktelen zsarolásoktól, igazságtalanságtól, másfelől pedig, mint alkotmányosan választott tisztviselők, feleljenek meg a beléjük helyezett bizalomnak, hogy ne legyen ok azon áramlatnak adni igazat, mely a megyei tisztviselők álla- mosítását óhajtja. Zajos éljenzés lett a válasz, különösen ő méltósága azon kijelentésére, miszerint ő a megyei tisztviselők választásának barátja. Azután az üdvözlők Csató János alispánhoz vonultak, hol a város nevében Kovács Gy. polgármester, — a megyei tisztviselők nevében pedig Török Bertalan főjegyző fejezte ki szívélyes érzel- meiket. Az újévi legutóbbat N.-Enyed város tanácsa vesztett. Három derék tisztviselője vált ki kabalából, a t lépve a m. tisztviselők sorába. A maradók s a távozók nevében Vajna Károly volt tanácsos, most árvaszéki ölnök szólott nem kis meghatottsággal, mire Kovács polgá- rmaster színtoly hangon válaszolt. A csoportos üdvözlések közül megemlíthetjük a Kovács Sándor volt megyei mér- nöknél, dr. Kovács Ötön főiskolai rectornál történeteket is, melyek ugy az üdvözlők nagy száma, mint az üdvözlések bensősége által is kiváltak.

Zöld hold. Az újév első és másodnapján este, midőn a nyugati égbolt azzal a különös sárgás, majd pirosas fénytől lett megvilágítva, az ujhold zöldes színben, de elég tiszta fényben mutatkozott. 5 óratól kezdve mint- egy 8¹/₂ óráig látszott a sajtáságos szín, mintha sz. mlólu ugyancsak ritka alkalommal lehet. 3 óráig már gyengébb színezettel s kevés ideig látszott a tünevény, mi a sa- jáságos esti pirrel bizonyára okozati összefüggésben van.

Az új megyei tisztviselők majdnem lázas tevékenységet fejtenek ki. Az új szolgabiroiságok elfoglalták székhelyeiken az irodákat, a hivatalos ügyek átvétele meg- történt, csak a megyei árvaszéknél foly még az átadás, mely a nevezetesebb okmányok részletes feljegyzése miatt hosszabb időt vesz igénybe.

A nagyenyedi dalkör folyó hó 8-án este az 1849. január 8-án elesettek sirja felett énekelt fog.

Hymen. Zakariás Anna k. a. é. Rapaius Rómeo ur esküvője ma d. u. 4 órakor lesz a r. cath. egyházban.

Fogadja az ifju pár szerencse kívánatainkat!

Necrolog. Pap Alajos, legfőbb itélőléseki bíró- Tövisen, vejénél dr. Boér Jenőnél, 73 éves korában el- halt. Tetemét Kolozsvárra szállította családja — Id. Kli- mes Károly a br. Vay családnak 44 évig tisztartója, f. hó 3-án, 76 éves korában, O. Tordoson elhunyt.

Kérelem az emberbarátokhoz. Iskoláink telve vannak szegény tanulókkal, kiknek az éle- lem is szükön jut ki, ruházatot azonban csak akkor nyernek, ha megszánják őket a résztvevő szívü emberbarátok. Egy rövid látogatás bármelyik tan- intézetben elég arra, hogy fájdalom fogjon el a nyomoruságos látványra, melyet némely szegény gyermek nyújt. E látvány kétségtelen legelsőzom- több most, a zord téli időben. A vörös-kereszt- egylet a mult évben is igen számos szegény tanu- ló leányt és ifjat ruházott fel az áldozatkész jötevők adományai folytán. De a folyó évben ismét számosan fordultak már segélyért, mit hogy tel- jesíthessünk, esedezve kérjük a szegények nevé- ben mindazokat, kik nélkülözhető ruhadarabokka rendelkeznek, hogy adományaitak mihamarább öv dr. Donogány Jababné ő nagyságához külden sziveskedjenek. Pénzbeli segélyt is örömmel foga- dunk. — Nagy-Enyed, 1883. decz 27. A nagy- enyedi vörös-kereszt egylet elnöksége.

Zalathán decz. hó 29-én megejtett választás alkalmával Henrich Ernő bányanagy választatott u. bi- zottsági taggá. — Borbándon decz. hó 29-én a borbándi választó alkerület községeiből hat megyebizottsági tagnak hat és egynek három évre való választása ejtetett meg. Összesen 78 szavazat adatott be. Ezekből Vadady Gergely 78, Csürös József 77, Andrő Lajos 77, Hezegán Miklós 77, Kozma Gyula 57, Baranyai László 47 és Hezegán Nekifor 47 szavazatot nyertek. A két utolsó közül az el- nök által eszközölt sorsolás a hat évet Baranyai László- nak, a három évet Hezegán Nekifornak juttatá. A választás bevégeztetők kiküldött elnöke főtiszt. Veszely Károly

azon ötletből, hogy Borbánd és Kisfalu jan. 1-től az alvinczi járáshoz csatoltatott, e két községet jelen volt eddigi szolgabírójoktól t. e. Köblös Miklós úrtól szivélyes szavakban elbucsztatá, megköszönvén e községek körüli fáradsáimait, humánus bánásmódját és erőt s egészséget kívánván továbbra is azon állomás teendőinek teljesítésére, melyre a megye bizalma oly kitüntető módon újból megválasztá.

— **Szellemi munka — és az életkor.** Madden angol tudós részletes statisztikát állított össze az írók és tudósok életkoráról s úgy találta, hogy a csillagászok a leghosszabb, a lyrai költők a legrövidebb ideig élnek. Az epika művelői sem hosszú életűek, a 66 éves Milton a Nestoruk. Regényírók és kritikusok csaknem egy gyékőnyen árulnak a lyrai költőkkel; az igazi kritikusnak 62 és fél évnél többet nem szabad megérni, ha a Madden statisztikáját respektálja. Persze, hogy ez alatt is csinálhat elég galibát, s kisöpörheti a túltömtött parnassust. A philologok 66, a theologusok 67 évet élnek, a nyugodt jogászok, kiknek idegeik nincsenek 69 évesek lesznek. Festők és szobrászok bibliai kora: 70 évre számíthatnak, de bölcsesek és természettudósok pár évvel még őket is túlélik. A ki tehát szereti gyermekét, valahogy költőnek ne nevelje, ha azt akarja, hogy hosszú életű legyen e földön.

— **Csalódások vigjátéka.** Érdekes jelenet játszódott le a napokban a m. é. k. vonat egyik gyorsvonatán: Két fiatal uracs utazott egy kocsiában; egyik szemita orvos, a másik egy gentry sarjadéka a főrendiháznál a vegyes házasság ellen szavazott mágnások egyikének. Az ifjú jó barátok valának s bizalmas csevegéseket megzavarta a legközelebbi állomásnál beszállott terjedelmes, borotvált képi páter. A léget elárasztó antiszemita áramlat behálózta ő tisztelendőségét is, a mi mágnás barátunkat pedig arrogans szemita ábrázattal áldotta meg a máramarosi légkör, míg ellenben szemita barátja a legszebb szabolesi gentry arcot örökölte. A páter éreztetni kezdé amágúnással ő antiszemitaságát előbb piáno forte, de később — midőn a szemita orvos belátva tévedését, tréfából meg sugá, hogy utitársa bakkereskedő szemita — a tisztelendő ur gyűlölete annyira ment, hogy csaknem komolyabb következményeje volt. A mágnás felelősségre voná a szent atyát magaviseletéért. — ki zsidóval (?) szemben azt megtagadta, hogy pedig zsidó, azt ő tudja nagyon jól, mert mint szomszédjának mondá: látja az orráról és érzi a szagáról. De mily nagy volt rémülete, midőn az bemutatá magát s meggyőződött a két ifjú vallásáról. A főtisztelendő ur végre mosolyogva jegyzé meg, hogy még sem jól van ez így, mert már ime: „meg sem különböztethető a zsidó a kereszténytől már manapság.”

— **Nagy emberek bogarai.** Művészek, tudósok, költők, kivétel nélkül szeszélyesek s ha véletlenül valamelyik közülök nem ékeskedik ily tulajdonnal, annak éppen az a bogara, hogy különb akar lenni a többinél. Auber csak lóháton tudott komponálni a csak Párisban; bármily elragadó, regényes helyre rándult is ki, elvesztette ihletét. Adám akkor volt leginkább elemében, ha házi macskája vele aludt s e házi macskát többre becsülte Svájcz leggyönyörűbb vidékénél. Donizettit sem igen érdekelték a természet szépségei s midőn Svájcz és Olaszország legregényesebb vidékein utazott: mindig aludt. Cimmarosa barátait gyűjté maga köré, ha írni akart. Sachinut zavarta a csend, s akkor dolgozott legnagyobb szenvedéllyel, ha macskái ott ugrándoztak asztalán. Sarti csak butorozatlan szobában s fél sötétben írhatott, s úgy Spontini is. — Mayerbeer zivatarban, a házfödél alatt volt legjobban inspirálva. Haydn puha támlányon ült s zemeit az égre függeszté. Gluck verőfényes napon találta magát legjobban. Szerette a pezsgőt s írása közben oly szenvedélyesen gesztikulált, mint valami színész. Haendel a temetőbe ment s a szomorúfűz árnyékában munkálkodott. Mozartot Homer, Dante és Petrarca iratai lelkesíték. Verdi — midőn operát ír — közben Shakespeare, Hugó Viktort, Ossiant olvassa, a mi ugyan nem igen látszik meg művein. — Rossini is, mint Cimmarosa, csak vig társaságban, pezsgős palackok durrogatása után dolgozott. Schillerről beszélik, hogy a rothadt almazagot minden illatnál jobban szerette. A mig „Stuárt Mária“ utolsó felvonását írta, inasai mind feketében jártak. Göthe előtt mindig szobroknak és mintaképeknek kellett közben állni, mert ezeken nagyon lelkesedett. Jean Paul sétálás közben gondolta legszebb munkáit, mi közben itta a sört itte számára. Kleist Henrik roppant nehezen dolgozott; arczáról az: hitte volna az ember, hogy valami ismeretlen démóonnal viaskodik. Lord Byron halott koponyákkal s más temetkezési jelvényekkel rakta magát körül, a mig irt. Költeményei legtragikusabb helyein egyszerre elkezdett habotázni s maga figurázta ki szerzeményeit. Dumas (az öregebb) irásztalán a legnagyobb rendetlenség uralkodik. A padolat is tele van könyvekkel, iratokkal, úgy hogy alig mozoghat, egészen el van barrikádizva. E mellett még eb, macska, szelid madarak, tyukok, kakasok, mászkálnak körülte, mint valami ketrecben. Lamartine legszebb műveit hajnalokor, kandallója előtt írta.

— **Kutyafurfang.** A kutyák eszessége s kombinációs-képessége felől már sok adat ismeretes mindenki előtt; az az adat azonban, melyet a „K. Zg.“ után alább írunk,

messze túlhaladja e tekintetben valamennyit. — Barmen mellett (Hannoverben) egy kisebb földbirtokosnak házi-nyultenyésztője volt a kertben, mely egy nagy, egy méter magas s ugyanennyi széles s több méter hosszú deszkából állott. Ezen az ólon csak akkora nyílás volt, a melyen az eledelet kényelmesen be lehetett szórni s e nyílás is éjjelre mindig egy kis deszkaajtó leeresztésével záratott el. Daezára annak, hogy az ólon sehol nyílás nem volt, mégis reggelente mindig egy-egy nyul hiányzott. A gazda azt gondolván, hogy valamely menyét emeli fel a deszkaajtócskát s az hordja el a nyulakat, egyik éjjel egy deszkát támasztott az ajtócskára, a deszkára követ s gyepdarabot tett s lesbe állott, hogy a nyulotvajt esetleg elfohassa. Éjjel egy óraker zörgés hallatszott s a gazda ámulva látja, hogy a nyulotvajt két kutya. Az egyik egy nagy nőstény bernáthegeyi kutya volt, melyet az egész környék kutyái respektáltak; a másik egy kis borzeb, nyulánk, vékony testtel. — A nagy bernáthegeyi felnyitotta az ajtót s beküldte a borzobet az etetőlyukon, mely csakhamar szájában egy nyullal tért vissza. Ezután a bernáthegeyi az ajtót helyretolta s megkezdődött az éjjeli lakoma. Így ment ez több éjjelen át. A legnevezetesebb az egész dologban az, hogy a bernáthegeyi kutya egyáltalán az egész vidéken egy kutyával sem tartott barátságot s ime csak a közösen kivihető tolvajlásra jónak látott egy kis borzobet czinkostársul megszerezni. Az eset a német tudósok közt méltán igen nagy feltűnést keltett; mert azt nem merik közönséges állati ösztönből levezetni.

KÖZGAZDASÁG.

Az ojtógalyak megszedéséről.

A tavaszi ojtáshoz szükséges ojtógalyokról most kell idejében gondoskodnunk. Ha megbízható anyafánk nincsenek, akkor a szükséges számú és fajú ojtógalyakat most kell megrendelnünk valamely falkola tulajdonosnál, hogy az még idejében megszedhesse, mert január végeig rendszeren minden kertész meg szokta szedni, úgy a saját használatra, mint az eladásra számtal ojtóvesszőket is. — Megbízható anyaggyűmölcsös tulajdonosai rendszeren csak február végéig szokták az ojtógaly megrendeléseket elfogadni, azontul már, ha valaki elfogadja a megrendelést, nem igen van benne köszönet, mert a február végén és márcziusban szedett ojtógalyak soha sem igazhatnak oly sikert az ojtásnál, mint a januárban szedettek.

A fődolog, hogy megbízható iskolából szerezzük be ojtógalyainkat, s erre nézve hazánkban jó lélekkel ajánlhatjuk Bereczki Maté első pomologusunkat Mező-Kovács-lházán (Csanádm.) a kolozsmonostori gazdasági tanintézet kertészeti: a külföldön pedig a reutlingenii pomologiai intézetet Württembergben és Simon Louis testvérek kertészeti Plantiersben Elzászban.

Kinek azonban megbízható s biztos fajú anyaggyűmölcsfái vannak, az a szükséges ojtógalyakat maga is megszedheti.

A galyak megszedésénél mindig első sorban arra kell vigyázni, hogy csak is oly fáról szedjük azokat, a melyeknek fajtulajdonságáról meg vagyunk győződve. Tulajdonképen tehát csakis oly fáról lenne szabad ojtógalyat szedni, mely már legalább is egyszer termelt s így gyümölcsét bemutatta.

Ha egy valódi s biztos fajú anyafáról már több ojtóvesszőt birunk, úgy ez utóbbiak vesszeit is használhatjuk ojtásra.

Ha több fajtól szedünk ojtógalyakat, akkor figyelni kell, nehogy a fajokat elcseréljük, vagy összekeverjük. A mint egy fáról a galyat megszedtük, azonnal lássuk el a esomagot névvel.

Gondunk legyen arra is, hogy a vesszők, melyeket ojtáshoz szedünk, tökéletesen ki legyenek érve. Éretlen vesszők nem használhatók. Miután a magas törzsű fák hajtásai ritkán érnek ki jól, ez okból az — kinek évenként szüksége van ojtógalyra — igen okosan teszi, ha törpe gömb, vagy gulalaku fák tart anyafául: mert ezek hajtásai mindig jól kiérnek s igen jó ojtógalyat szolgáltatnak. Ha pedig nincs más fánk, mint magas törzsű, ez esetben annak mindig déli oldaláról szedjük az ojtógalyakat, mert minden fának ez oldalán érnek ki rendszerint legkorábban s legjobban a hajtások.

Veszérvesszőt, mely függélyesen áll, nem igen szeretnek ojtógalyul levagni, mert azt tartják, hogy a függélyesen álló vesszők beojtva erős fát fognak hajtani, de annál kevesebbet fognak teremni. Vízszintesen álló vesszők jó termőfát adnak; de nem fog az ily ojtóvessző erősen hajtani.

Bár e nézeteket nem minden kertész osztja, mégis mint tapasztalati adatokat jó lesz figyelembe vennünk s oly vesszőket vágni le ojtógalyakul, a melyek rézsutosan felfelé nőttek.

Minél korábban metszettek az ojtógalyak, annáljobb, csak január előtt ne fogjunk munkához, mert e határidő előtt a fa teljes kiérése még nem biztos.

A vesszők lemetzése mindig olló, vagy éles késsel es úgy eszközöltessek, hogy a múlt évi hajtásból kiérett

vessző ne metszessék le egész a tavalyi fág, hanem az éves vesszőből annak erőssége szerint egyharmada, vagy egy negyede a fán meghagyassék.

Ha ojtóvessző szedésekor fagy, akkor a galyaszedést mindig keztücs közel kell végezni, mert különben kezünk melege a galyakat megrothtatja.

A megszedett egy fajú galyak rézdróttal összekötve, növelző fával, vagy még jobb, hajjelző fémlemezzel elláttatnak s vagy száraz, szellős pinczében hosszúságuk feléig homokba takartatnak, vagy pedig valamely épület északi oldalán a fal tövében vermeteknek el szintén hosszúságuk feléig. A galyak föld alá takart része felett a földet nem árt levélharasztal vagy száraz gyomréteggel is befedni a szigorubb fagy behatása ellen. Lehet az ojtógalyakat valamely nagyobb koronájú fa északi oldalán is félig a földbe vermelni s harasztal betakarni. Az így elrakott ojtógaly, ha korán januárban szedetik, májusig rendszeren eláll, sőt volt már többször eset arra is, hogy az ily galyak egy éven át is jól elállottak s velük még a jövő tavasszal is eredményes ojtást lehetett véghezvinni.

Ha az ojtógalyaszedést későbbben, tehát pl. február hóban metszettük volna, akkor a metszés után 3—4 napig betakarás nélkül fűtetlen szobában hagyjuk feküdni, míg a metszlapok beszáradnak s csak azután tesszük el a galyakat nedves moha közé a pinczébe, avagy az említett árnyékos helyekre a szabadba. Ha ez elővigyázattal nem élünk, úgy az ojtógalyak metszlapjai azonnal elvermetelvének, callust képeznek s a szemek tápkészlete ezen callus képzésére használtatván fel, a galyak ojtásra igen kedvezőül sikerrel lesznek alkalmazhatók.

A tejjgazdaság Kanadában órfási mérvben üzemlik. Csak magában Quebec tartományban 280 sajt-, 48 vaj- és 28 oly gyár működik, mely mind a sajt, mind a vajgyártással van elfoglalva. A tejjgazdasági canadai szaklapnak 20,000 előfizetője van. Vajjon hány szaklapnak van nálunk csak 2000 előfizetője is?

FELELŐS SZERKESZTŐSEG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Eladó!

Nagy-Enyeden az ugynevezett alszegben 74 házszám alatt fekvő kőházas telek és közvetlen előtte fekvő 4 hold területű első osztályú szántóföld örök áron eladó. — Értekezhetni U N G Á R SÁMUELLEL.

Hölgyek figyelmébe!

Himzésekhez monogrammok a legelegánsabb párizsi zsinóros ruha minták, a legújabb divatos ELŐNYOMDA (Drukerei), N.-Enyeden a Benda-féle házban, az új városház átellenében, az adófelügyelőség alatt.

Tisztelettel:

Fehér Róza.

Zenetanár.

Alólírott, kit a bécsi zene-akadémia a zenetanári vizsgán háromszoros jutalommal tüntetett ki, különösen ajánlom a t. uri hölgyeknek a

C Z I M B A L M O T,

mely egész Európában a legdivatosabb hangszerré vált, s azt egy pár hó alatt alaposan meg lehet tanulni.

A tanulni óhajtók jelentkezhetnek szállásomon Nagy-Enyeden, a Benda-féle házban, átellenben az új városházzal az adófelügyelőség alatt.

Tisztelettel:

Fehér Poldi,
zenetanár.